

Tentamen

Emnekode: FYS009-G

Emnenavn: Fysikk Realfagskurs

Dato: 18. mars 2021

Varighet: Kl. 9:00-14:30 (5,5 timer)

Antall sider inkl. forside: 4

Tillatte hjelpemidler: Alle hjelpemidler er tillatt.

NB! Før opp referansene du har benyttet på erklæringsskjemaet, skriv under, og legg ved besvarelsen.

Merknader: Alle svar skal grunngis og det må tas med så mye mellomregning at fremgangsmåten kommer tydelig frem.

Hver deloppgave gir maks 3 poeng. Maksimal poengsum på hele besvarelsen er 60. Karakteren settes etter hvor stor andel av maksimal poengsum man oppnår.

Kontaktpersoner ved spørsmål:

Jan Johansson: 41299866

Oppgave 1

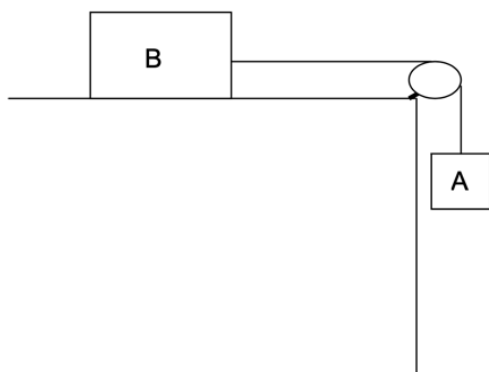
- a) Et glass er fylt helt til kanten med vann. En plastball slippes opp i vannet. Ballen flyter og overskuddsvannet renner ut.

Velg hvilket alternativ nedenfor som er korrekt og forklar hvorfor:

- A. Glasset med ball veier mer enn glasset uten ball.
- B. Glasset med ball veier mindre enn glasset uten ball.
- C. Glasset med ball veier like mye som glasset uten ball.

- b) Jorda roterer rundt sin egen akse på 24 timer. Hva blir sentripetalakselerasjonen ved ekvator hvis jorda har radius 6378 km der?

Oppgave 2

Et system består av et lodd A med masse $m_A = 2,0$ kg, en kloss B med masse $m_B = 4,0$ kg, en snor og en trinse. Snora og trinsa regnes som masse- og friksjonsfrie. Hele systemet starter i ro. Når A slippes, glir B bortover bordet. Friksjonstallet mellom B og bordet er $\mu = 0,40$.

- Tegn figur med kreftene som virker på A og B.
- Hva blir akselerasjonen til klossene?
- Bestem snordraget mellom A og B.

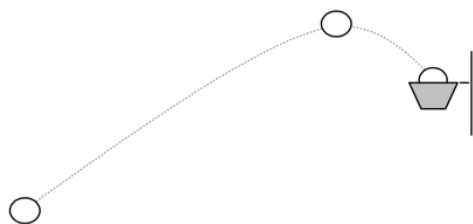
B starter 2,0 m fra bordkanten.

- Hva måtte friksjonstallet ha vært hvis B skulle brukt 1,5 s på denne avstanden?

Oppgave 3

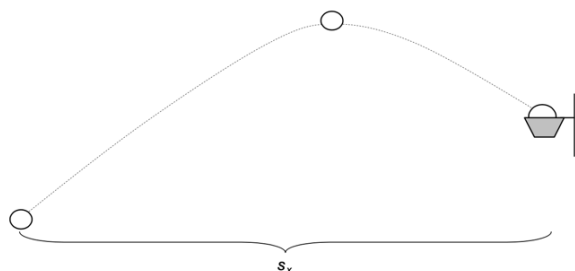
En basketball kastes med en vinkel på 30° i forhold til horisontalplanet fra en høyde på 2,05 m. Den når toppen av kastebanen på 0,48 s og treffer deretter kurven som henger 3,05 m over bakken.

- Bruk bevegelseslikninger til å vise at startfarten i vertikalretningen er 4,7 m/s oppover.
- Hva er farten i banens toppunkt?
- Bruk energibevaring til å bestemme absoluttverdien av farten når ballen treffer kurven.
- Hvilken vinkel har farten ved horisontalplanet da?

Ballen kastes så med vinkel 45° fra samme høyde, 2,05 m. Avstanden langs gulvet er $s_x = 6,05$ m (3-poengslinja). Ballen treffer i kurven som henger i en høyde på 3,05 m over gulvet.

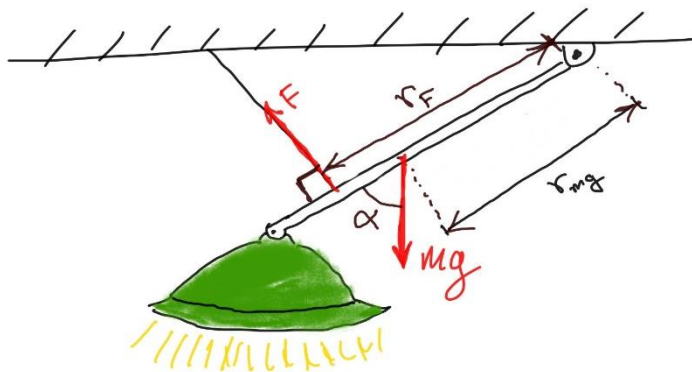
- Hva var absoluttverdien til startfarten i dette andre kastet?

Oppgave 4

Ei lampe er hengt opp ved hjelp av en snor festet i taket. $r_F = 1,05 \text{ m}$, $r_{mg} = 0,700 \text{ m}$, $mg = 10,0 \text{ N}$, $\alpha = 60,0^\circ$ og vinkelen mellom snora og lampen er $90,0^\circ$.

- Beregn kraftmomentet til tyngdekraften om akse der lampermen er festet i taket.
- Beregn kraften F fra snora på lampen.
- Hvis vi minsker vinkelen mellom snora og lampen vil kraften øke. Hvis vi vet at snora ryker ved en kraft på $10,0 \text{ N}$, hvilken er da den minste vinkelen mellom snoren og lampen?

Oppgave 5

Vi har $2,5 \text{ kg}$ is som har temperaturen -10°C . Vi smelter isen i en termos og varmer vannet til $+10^\circ\text{C}$. Se bort fra varmetap til omgivelsene.

Vann: smeltevarme = 334 kJ/kg , fordampingsvarme = 2259 kJ/kg , varmekapasitet = $4,2 \text{ kJ/(kg K)}$.

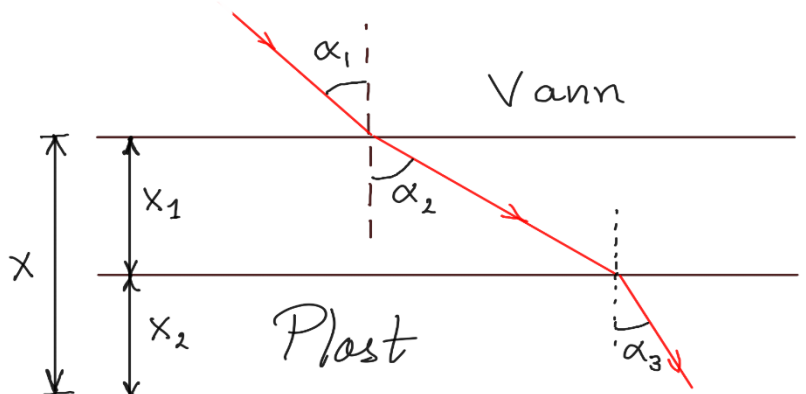
Is: varmekapasitet = $2,1 \text{ kJ/(kg K)}$.

- Tegn en graf som viser hvor temperaturen i isen/vannet forandrer seg med tida.
- Hvor mye energi må tilføres?
- Hvis varmekilden er på 500 W , hvor mange minutter tar det?

Oppgave 6

Vinklene $\alpha_1 = 35^\circ$, $\alpha_2 = 44^\circ$, brytningsindeks i vann er $n_1 = 1,33$ og plast $n_3 = 1,59$

- Finn brytningsindeks til stoffet mellom vann og plast.
- Finn vinkelen α_3 .
- Til hvor mye kan vi øke vinkelen α_1 og fremdeles få lys ned i plasten?
- Vi vil finne tykkelsen x og måler $x_1 = 2,5 \text{ cm} \pm 1\%$ og $x_2 = 2,1 \text{ cm} \pm 1\%$. Bestem x med relativ usikkerhet.

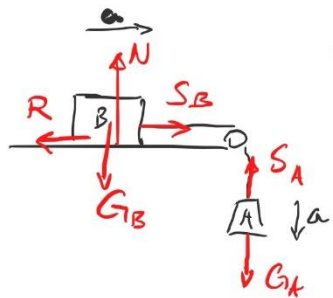
Løsning Tentamen mars 2021

1 a) $\overset{\uparrow}{\text{Oppdrift}} = \overset{\uparrow}{\text{Tyngdekraft}} = \overset{\uparrow}{\text{massen til forstengt vann}}$
 Newtons 1. Arkimedes

\Rightarrow (C)

b) $a = \frac{4\pi^2 r}{T^2} = \frac{4\pi^2 6378 \cdot 10^3}{(24 \cdot 60 \cdot 60)^2} = 3,4 \cdot 10^{-2} \text{ m/s}^2$

2 a)

b) Newtons 2. $S_A = S_B = S$
 $a_A = a_B = a$

A: $G_A - S = m_A a$

B: $S_B - R = m_B a$

$R = \mu \cdot N = \mu m_B g$

$m_A g - S = m_A a$

$+ S - \mu m_B g = m_B a$

$\rightarrow m_A g - \cancel{S} + \cancel{S} - \mu m_B g = \underbrace{m_A a + m_B a}_{a(m_A + m_B)}$

$\Rightarrow a = \frac{m_A g - \mu m_B g}{m_A + m_B}$

$= \frac{2 \cdot 9,81 - 0,4 \cdot 4 \cdot 9,81}{2 + 4} = \underline{\underline{0,65 \text{ m/s}^2}}$

$$2c) \quad m_A g - S = m_A a$$

$$\Rightarrow S = m_A g - m_A a = 2 \cdot 9,81 - 2 \cdot 0,65 = \underline{\underline{18 \text{ N}}}$$

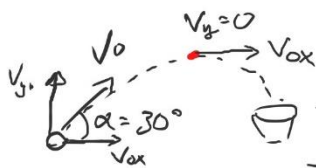
$$d) \quad S = \frac{1}{2} a t^2 + \cancel{v_0 t} + \cancel{x_0} \Rightarrow a = \frac{2s}{t^2} = \frac{2 \cdot 2}{1,5^2} = 1,78 \text{ m/s}^2$$

$$\rightarrow m_A g - \mu m_B g = (m_A + m_B) a$$

$$\Rightarrow \mu = \frac{m_A g - (m_A + m_B) a}{m_B g}$$

$$= \frac{2 \cdot 9,81 - (2 + 4) \cdot 1,78}{4 \cdot 9,81} = \underline{\underline{0,23}}$$

3a)

$$a_y = -g, \quad a_x = 0$$

$$v_y = a_y t + v_{0y} \Rightarrow v_{0y} = -a_y t = g \cdot t = 9,81 \cdot 0,48 = \underline{\underline{4,7 \text{ m/s}}}$$

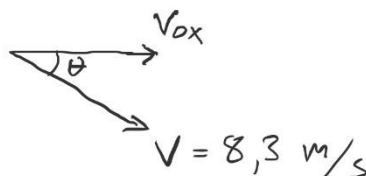
b) 1 toppunkt er $v = v_{0x}$

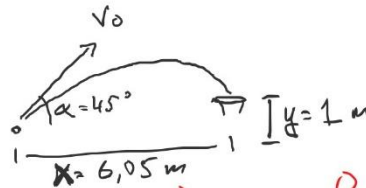
$$\tan \alpha = \frac{v_{0y}}{v_{0x}}$$

$$\Rightarrow v_{0x} = \frac{v_{0y}}{\tan \alpha} = \underline{\underline{8,16 \text{ m/s}}}$$

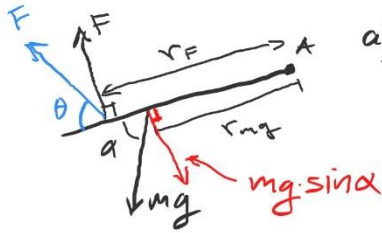
$$c) \quad \frac{1}{2} m \cancel{v_0^2} = \frac{1}{2} m \cancel{v^2} + 2 m g h$$

$$\Rightarrow v = \sqrt{v_0^2 - 2gh} = \sqrt{v_{0x}^2 + v_{0y}^2 - 2gh} = \underline{\underline{8,3 \text{ m/s}}}$$

d) $\cos \theta = \frac{V_{ox}}{V}$
 $\theta = \cos^{-1}\left(\frac{V_{ox}}{V}\right) = \underline{\underline{10,9^\circ}}$
 $= \underline{\underline{-10,9^\circ}}$

e) $V_{0x} = V_0 \cos \alpha$, $V_{0y} = V_0 \sin \alpha$
 $x: x = \frac{1}{2} a_x t^2 + V_{0x} t + x_0 \Rightarrow t = \frac{x}{V_{0x}} = \frac{x}{V_0 \cos \alpha}$
 $y: y = \frac{1}{2} a_y t^2 + V_{0y} t + y_0 = -\frac{1}{2} g \frac{x^2}{V_0^2 \cos^2 \alpha} + \underbrace{V_0 \sin \alpha}_{V_{0y}} \cdot \frac{x}{V_0 \cos \alpha}$
 $y = -\frac{g \cdot x^2}{2 V_0^2 \cos^2 \alpha} + x \cdot \tan \alpha$
 $V_0 = \sqrt{\frac{g x^2}{2 \cos^2 \alpha (x \cdot \tan \alpha - y)}} = \underline{\underline{8,43 \text{ m/s}}}$

4

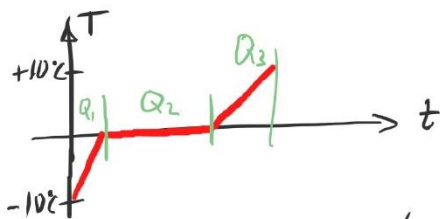
$$a) M_{mg} = r_{mg} \cdot mg \cdot \sin \alpha \\ = 0,7 \cdot 10 \cdot \sin 60 = \underline{\underline{6,06 \text{ Nm}}}$$

$$b) \text{ Lihevercht} \rightarrow \Sigma M = 0 \quad M_F = M_{mg} \\ M_F = r_F \cdot F \Rightarrow F = \frac{M_{mg}}{r_F} = \frac{6,06}{1,05} = \underline{\underline{5,77 \text{ N}}}$$

$$c) \Sigma M = 0 \quad M_{mg} = M_F = r_F \cdot F \cdot \sin \theta \\ \Rightarrow \sin \theta = \frac{M_{mg}}{r_F \cdot F}$$

$$\Rightarrow \theta = \sin^{-1} \left(\frac{6,06}{105 \cdot 10} \right) = \underline{\underline{35,2^\circ}}$$

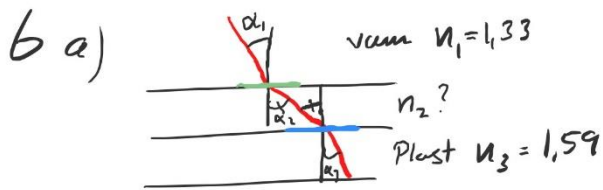
5 a)

$$b) \begin{aligned} Q_1 &= c_{is} \cdot m \cdot \Delta T \quad (\text{is } -10^\circ\text{C} \rightarrow 0^\circ\text{C}) \\ Q_2 &= m L \quad (\text{smelte varmen}) \\ Q_3 &= c_{vann} \cdot m \cdot \Delta T \quad (\text{vann } 0^\circ\text{C} \rightarrow +10^\circ\text{C}) \end{aligned}$$

$$Q_{\text{tot}} = Q_1 + Q_2 + Q_3 = \underline{2,1} \cdot \underline{2,5} \cdot 10 + 2,5 \cdot \underline{334} + \underline{4,2} \cdot 2,5 \cdot 10 \\ = 990 \text{ kJ}$$

$$c) P = \frac{Q_{\text{tot}}}{t} \Rightarrow t = \frac{Q_{\text{tot}}}{P} = \frac{990 \cdot 10^3}{500} = 1,8 \cdot 10^3 \text{ s} = \underline{\underline{30 \text{ min}}}$$

a) Snells brytningslov

$$n_1 \sin \alpha_1 = n_2 \sin \alpha_2 \Rightarrow n_2 = \frac{n_1 \sin \alpha_1}{\sin \alpha_2} = \underline{\underline{1,10}}$$

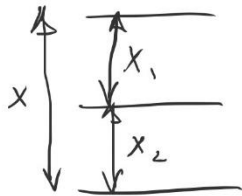
b) $n_2 \sin \alpha_2 = n_3 \sin \alpha_3 \Rightarrow \alpha_3 = \sin^{-1} \left(\frac{n_2 \sin \alpha_2}{n_3} \right) = \underline{\underline{28,7^\circ}}$

c) Totalrefleksjon i øverste flate (n₁ > n₂)

$$n_1 \sin \alpha_{gr} = n_2 \sin 90$$

$$\Rightarrow \alpha_{gr} = \sin^{-1} \left(\frac{n_2}{n_1} \right) = \underline{\underline{55,8^\circ}}$$

6 d)

$$x_1 = 2,5 \text{ cm} \pm 1\%$$

$$x_2 = 2,1 \text{ cm} \pm 1\%$$

Absolutt usikkerhet

$$\Delta x_1 = 2,5 \cdot 0,01 = 0,025 \text{ cm}$$

$$\Delta x_2 = 2,1 \cdot 0,01 = 0,021 \text{ cm}$$

$$x = x_1 + x_2 = 4,6 \text{ cm}$$

$$\Delta x = \Delta x_1 + \Delta x_2 = 0,046 \text{ cm}$$

$$\frac{\Delta x}{x} = \frac{0,046}{4,6} \approx 0,01 = 1\%$$

$$\underline{\underline{x = 4,6 \text{ cm} \pm 1\%}}$$